

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לשי"י : shayleshay.co.il

פרשת תולדת — ניבז עשו את הבכרה

אחרי שעשו קנה בתמורה לבכורה את נזיד העדשים שבישל יעקב נאמר: "וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לְחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים, וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתֶּה, וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ, וַיִּבְזֶה עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה" (כה לד).

על התנהגותו של עשו דרש רבי יוחנן ואמר: חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום: בא על נערה מאורסה, הרג את הנפש, כפר בעיקר, כפר בתחיית המתים, וביזה את הבכורה (בבא בתרא טז:). מכל חמש העבירות, רק אחת נכתבה במפורש בתורה, והיא ביזוי הבכורה: "וַיִּבְזֶה עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה". אפשר ללמוד מכך על החומרה הרבה שמייחסת התורה למעשי ביזוי וזלזול.

על כך נאמר במסכת אבות (פרק ד משנה ג) בשם בן עזאי: "אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום", כלומר, אל תזלזל באף אדם או חפץ, ואל תפסול לחלוטין כל רעיון; לעולם אינך יודע מתי תזדקק להם.

דוגמא לכך בדרשת רבי יוסי בן רבי חנינא במסכת ברכות (סב:): "כל המבזה את הבגדים, סוף אינו נהנה מהם". דבר זה נלמד מדוד המלך. בספר שמואל מסופר ששאל וחייליו רדפו אחרי דוד כדי להרוג אותו. דוד התחבא במערה עם אנשיו, ושאל שהיה צריך להתפנות נכנס לאותה מערה. אנשי דוד רצו להרוג את שאול, אך דוד מנע זאת מהם. כדי שיוכל להוכיח לשאול שהייתה לו אפשרות להרוג אותו, התגנב דוד בסתר וכרת את כנף המעיל של שאול (שמואל א כד ד). על אף ההצדקה שהייתה לכריתת כנף המעיל של שאול, למען השלום, התחרט דוד על מעשה זה (שם ה). אף על פי כן, דקדק הקב"ה עם דוד אף על חטא דק זה של ביזוי מעיל שאול והוצאתו מכלל שימוש, ובאחרית ימי דוד נענש על כך שהבגדים לא חיממו אותו, ככתוב: "וַהֲמַלְאָה דָּוִד זָקָן כָּאֵבִימִים, וַיִּכְסְהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ" (מלכים א א א).

דוגמא נוספת לעונש על ביזוי חפצים דוממים מצאנו אצל יששכר איש כפר ברקאי ששימש ככוהן גדול בבית המקדש השני. מסופר בסוף מסכת כריתות (כה:): שינאי המלך ואשתו שלומציון המלכה התווכחו איזה בשר משובח וטעים יותר: של גדי (= עז צעיר) או של טלה (= כבש צעיר).

אמרו: בואו נתייעץ בכוהן הגדול כי הוא איש המקצוע ובעל הניסיון: הוא מקריב כבשים ועיזים כל יום, ובוודאי יוכל להכריע בוויכוח על טעם הבשר.

הביאו אל המלך את יששכר הכוהן הגדול, וכששמע את השאלה, הרים את ידו בזלזול כנגד המלך, ואמר: "בוודאי שבשר הכבש טעים יותר!"

כעס ינאי המלך וציווה: "הואיל והוא ענה בזלזול ובהנפת יד – קצצו את ידו הימנית!"

הלך הכוהן הגדול ושיחד את מי שהוטל עליו לבצע את גזר הדין, ושיכנע אותו לכרות את ידו השמאלית במקום הימנית. אבל כששמע על כך ינאי המלך, ציווה שיכרתו לו גם את הימנית, וכך נותר הכוהן הגדול גידם משתי ידיו.

שואלת הגמרא: למה קיבל יששכר הכוהן עונש כל כך חמור?

עונה הגמרא: כוהן זה היה עובד במקדש כשכפפות על ידיו כדי לא להתלכלך מהבשר והדם. התנהגות יהירה זו שדאגה לכבוד עצמו, הפגינה ביזוי וזלזול בקורבנות המוקרבים לה'.